

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/313/2013
Identifikačné číslo spisu:	8306200529
Dátum vydania rozhodnutia:	28.04.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Lubor Šebo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:8306200529.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov 1/ CCMI, s.r.o., Tajovského 3, Košice, zastúpenej JUDr. Vladimírom Sisákom, advokátom v Košiciach, Skladná 14, 2/ S. N., bytom O., zastúpeného JUDr. Bartolomejom Kaščákom, advokátom vo Vranove nad Topľou, M. R. Štefánika 171, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, Bratislava, o náhradu škody s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 10 C 16/2006, o dovolaní žalovanej proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 27. júna 2013, sp. zn. 19 Co 40/2013, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalobcom 1/, 2/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Okresný súd Humenné uznesením z 8. januára 2013, č. k. 10 C 16/2006-543 zamietol návrh žalovanej na zloženie preddavku na trovy konania podľa § 141a O.s.p. Následne pripustil zmenu žalobného návrhu, podľa ktorého žalovanej sa ukladá povinnosť zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 1 417 837,20 € s príslušenstvom a žalobcovi 2/ sumu 157 537,44 € s príslušenstvom spolu s trovami konania pre žalobcov 1/ a 2/. Zamietnutie návrhu žalovanej na zloženie preddavku na trovy konania žalobcami 1/ a 2/ v zmysle § 141a ods. 1 O.s.p. zdôvodnil tým, že sa stotožnil s názorom oboch žalobcov v tom zmysle, že návrh žalovanej okrem citácie ustanovenia § 141a O.s.p. neobsahuje žiadne odôvodnenie. Žalovaná ani orientačne neuviedla výšku ňou uplatnených trov. V tomto konaní doposiaľ žalovanej trovy nevznikli a žiadne ani neplatila a nie je predpoklad, že by jej v budúcnosti mohli vzniknúť trovy, na ktoré by mohla oprávnené žiadať zloženie zábezpeky podľa tohto zákonného ustanovenia. Prípadné zloženie preddavku by v tomto konaní nad prípustnú mieru zaťažilo žalobcov bez toho, aby na strane žalovanej existoval skutkový základ na jej priznanie. Zdôraznil, že tento návrh neobsahuje zdôvodnenie, žalovaná nie je zastúpená advokátom, v prípade úspechu konania by jej mohli vzniknúť trovy pozostávajúce z cestovného pracovníka žalovanej na pojednávania. Výška preddavku by zodpovedala zhruba 22 úkonom právnej pomoci a rozhodnutím o takomto preddavku by súd mohol obmedziť žalobcom právo na prístup k súdu. Ďalšou podmienkou pre to, aby súd zaviazal žalobcov na zaplatenie preddavku je skutočnosť, že

u nich nie sú predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov. Zdôraznil, že ani jeden za žalobcov vo svojich písomných vyjadreniach neuviedol, že by u neho mohli byť splnené podmienky na oslobodenie od súdnych poplatkov, preto vychádzal z toho, že takéto podmienky u nich splnené nie sú. O pripustení zmeny žalobného návrhu rozhodol s poukazom na ustanovenie § 95 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Prešove uznesením z 27. júna 2013, sp. zn. 19 Co 40/2013 odvolanie žalovanej proti uzneseniu prvostupňového súdu odmietol podľa ustanovenia § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že vychádzajúc zo znenia ustanovenia § 202 ods. 3 písm. q/ O.s.p. treba mať za to, že odvolanie nie je prípustné ani proti uzneseniu, ktorým sa uložila povinnosť zložiť preddavok ako ani proti uzneseniu, ktorým bol návrh odporcu na uloženie takejto povinnosti zamietnutý.

Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná, navrhla ho zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie z dôvodu, že nesprávnym posúdením prípustnosti odvolania odvolacím súdom bola odňatá žalovanej možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). V dôvodoch dovolania žalovaná poukázala na to, že podľa § 202 ods. 3 písm. q/ O.s.p. dovolanie nie je prípustné proti uzneseniu, ktorým sa rozhodlo o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a. Logickým a gramatickým výkladom znenia tohto ustanovenia („...ktorým sa rozhodlo o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania podľa §141a“) možno dospieť k jedinému záveru, že odvolanie nie je prípustné len proti takému uzneseniu súdu prvého stupňa, ktorým „uložil“ povinnosť zložiť preddavok. Preto proti uzneseniu s opačným záverom, t. j. neuloženie takejto povinnosti nie je odvolanie vylúčené a možno ho teda podrobiť prieskumu v odvolacom konaní. V danej veci uznesením prvostupňového súdu povinnosť zložiť preddavok uložená nebola, ale návrh (na uloženie takej povinnosti) bol zamietnutý, preto odvolací súd nesprávnym výkladom vychádzal z neprípustnosti odvolania. Pokiaľ ide o samotné odvolanie (z hľadiska jeho prípustnosti), žalovaná zastáva názor, že proti uzneseniu súdu prvého stupňa, ktorým neuložil povinnosť zložiť preddavok na trovy konania (takýto návrh zamietol) treba prípustnosť dovolania vyvodiť z ustanovenia § 202 ods. 3 písm. q/ O.s.p. výkladom a contrario. V tejto súvislosti žalovaná poukázala aj na odôvodnenie uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. februára 2013, sp. zn. 7 Cdo 107/2012.

K podanému dovolaniu sa vyjadrili obaja žalobcovia, pričom obaja navrhli dovolanie žalovanej ako neprípustné odmietnuť a žiadali priznať náhradu trov dovolacieho konania. V zásade zhodne vo svojich vyjadreniach konštatovali, že svojský výklad ustanovenia § 202 ods. 3 písm. q/ O.s.p., ako ho prezentuje žalovaná nemá opodstatnenie. V texte tohto ustanovenia sa výslovne uvádza, že nie je prípustné odvolanie proti uzneseniu, ktorým sa rozhodlo o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a O.s.p. V dôsledku tak povediac univerzálnej formulácie „sa rozhodlo“ je nutné konštatovať, že táto v sebe obsahuje zásadne dve možnosti rozhodnutia, a to tak pozitívnu, ako aj negatívnu, pričom nefavorizuje žiadnu z nich. Dôsledok tejto univerzálnosti je tu iba jeden, a to všeobecná neprípustnosť odvolania pre všetky možnosti. K tomu, navyše žalobkyňa 1/ vo svojom vyjadrení uviedla, že pri použití argumentu a contraio (aj aplikáciou, ktorého žalovaná dôvodí prípustnosť odvolania podľa § 202 ods. 3 písm. q/ O.s.p.) sa určité osobitné pravidlo vzťahuje iba pre osobitnú skupinu osôb alebo predmetov. Je preto vylúčené toto pravidlo aplikovať na skupinu osôb alebo predmetov, ktoré nepatria do tejto osobitnej skupiny, keďže tu chýba výslovná formulácia v tomto smere. Keďže pojem „sa rozhodlo“ je svojou podstatou viacznačný, t. j. neurčuje konkrétny výsledok rozhodovacieho procesu, iba konštatuje, že rozhodovacia činnosť sa ukončila, zahŕňa v sebe všetky možné spôsoby rozhodnutia, t. j. s pozitívnym i negatívnym výsledkom. Práve táto viacznačnosť a z nej plynúca nejednoznačnosť (mnohosť) možností (výsledkov) je závažnou prekážkou použitia logického argumentu a contrario a následného vyvodzovania dôsledkov. Pokiaľ žalovaná v dovolaní podporila svoju argumentáciu rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. februára 2013, sp. zn. 7 Cdo 107/2012, žalobkyňa 1/ vyslovila názor, že výkladom prezentovaným v odôvodnení uvedeného rozhodnutia najvyššieho súdu, došlo k zbytočne reštriktívnemu výkladu ustanovenia § 202 ods. 3 písm. q/ O.s.p., čím sa mu pripísal význam, ktorý z jeho obsahu nevyplýva a ktorý zákonodarca nesledoval. Pokiaľ žalovaná v súvislosti s výkladom ustanovenia § 202 ods. 3 písm. q/ O.s.p. konštatuje, že v dôsledku odmietnutia odvolania krajským súdom, jej bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.), žalobkyňa 1/ poukázala na to, že v prejednávanej veci je na strane žalovaného

(odporcu) štát. Ide o konania podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom. Z dikcie ustanovenia § 141a ods. 1 vety tretej O.s.p. vyplýva, že štát ako odporca nemá povinnosť zložiť preddavok na trovy. Je tak na zamyslenie, či v konaniach o náhradu škody zo zodpovednosti za škodu vôbec štátu, ako odporcovi nejaké trovy vznikajú, najmä trovy právneho zastúpenia. Štát totiž zastupuje v súdnych konaniach príslušný štátny orgán, v tomto prípade ministerstvo spravodlivosti, ktoré je personálne vybavené osobami znalými práva, ktoré sú nepochybne spôsobilé hájiť záujmy štátu pred súdom bez toho, aby si špeciálne pre toto konanie bol štát nútený zaplatiť právne služby niektorej z advokátskych kancelárií. Žalovanej pravdepodobne žiadne trovy v tomto konaní nevznikli a žiadne si doposiaľ ani neuplatnila. Rovnako je zrejmé, že pokiaľ jej trovy nevznikli, nemôže jej vzniknúť ani právo na ich náhradu, a teda neexistuje dôvod na to, aby prvostupňový súd vyhovel jej návrhu v zmysle § 141a O.s.p. S ohľadom na judikatúrnu definíciu pojmu „odňatie možnosti konať pred súdom“ má žalobkyňa 1/ za to, že žalovanej postupom prvostupňového a druhostupňového súdu nebolo znemožnené realizovať jej procesné práva v zmysle príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku. Práve naopak, súdy o jej návrhoch (konkrétne o návrhu podľa § 141a O.s.p.) riadne konali a rozhodli v súlade s platným právom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal najskôr či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. Pokiaľ dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak smeruje proti zmeňujúcemu uzneseniu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo uzneseniu, ktorým odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrh Súdnemu dvoru Európskych spoločností [§ 109 ods. 1 písm. c/] na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ O.s.p.), alebo potvrdzujúcemu uzneseniu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 239 ods. 2 písm. a/ O.s.p.), alebo ak ním bolo potvrdené buď uznesenie súdu prvého stupňa o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia (§ 239 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) alebo uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo jeho vyhlásenie za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 písm. c/ O.s.p.)

Dovoláním napadnuté uznesenie nevykazuje znaky žiadneho z týchto rozhodnutí, prípustnosť dovolania preto z uvedených ustanovení nemožno vyvodiť.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných vád uvedených v § 237 O.s.p., dovolací súd sa ďalej zaoberal otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z vád vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. Ak je konanie postihnuté niektorou z vád vymenovaných v § 237 O.s.p., možno dovoláním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 239 O.s.p. vylúčené. Dovolací súd však nezistil existenciu žiadnej podmienky prípustnosti dovolania uvedenej v § 237 O.s.p. Nezistil ani podmienky prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., na ktoré poukazovala dovolateľka, keď podľa jej názoru nesprávnym posúdením prípustnosti odvolania odvolacím súdom bola odňatá žalovanej možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti pred súdom konať v zmysle (§ 237 písm. f/ O.s.p) sa rozumie postup súdu, ktorým účastníkovi odňal možnosť realizovať procesné práva priznané mu Občianskym súdnym poriadkom. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkov konania jeho procesné práva [v zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenia a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - viď

napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávania (§ 115 O.s.p.) a na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)). Zo spisu nevyplýva, že by súdy v prejednávanej veci v prípade žalovanej nerešpektovali niektoré z týchto práv. Súd prvého stupňa o návrhu žalovanej na zloženie preddavku na trovy konania podľa § 141a O.s.p. rozhodol tak, že tento zamietol. O odvolaní proti tomuto rozhodnutiu prvostupňového súdu odvolací súd rozhodol tak, že ho ako odvolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je odvolanie prípustné, odmietol (§ 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Teda oba súdy nižšieho stupňa o podaniach žalovanej (tak o jej návrhu na zloženie preddavku na trovy konania podľa § 141a O.s.p., ako aj o jej odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu, ktorým tomuto návrhu nebolo vyhovie) konali a rozhodli o nich. Skutočnosť, že tieto rozhodnutia nezodpovedajú predstavám žalovanej nemožno považovať za procesnú vadu odňatia žalovanej možnosti konať, pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

V tejto súvislosti je pre úplnosť nevyhnuté uviesť, že neobstoí ani argumentácia žalovanej v dovolaní (hoci aj podopretá odôvodnením uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. februára 2013, sp. zn. 7 Cdo 107/2012), podľa ktorej logickým a gramatickým výkladom znenia ustanovenia § 202 ods. 3 písm. q/ O.s.p. možno dospieť k jedinému záveru, že odvolanie nie je prípustné len proti takému uzneseniu súdu prvého stupňa, ktorým „uložil“ povinnosť zložiť preddavok, a preto proti uzneseniu s opačným záverom, t. j. o neuložení takejto povinnosti nie je odvolanie vylúčené a možno ho teda podrobiť prieskumu v odvolacom konaní.

Odvolanie nie je prípustné proti uzneseniu, ktorým sa rozhodlo o povinnosť zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a (§ 202 ods. 3 písm. q/ O.s.p.)

V ustanovení § 202 ods. 3 O.s.p. sú taxatívne vymenované uznesenia, proti ktorým je prípustnosť dovolania vylúčená, pričom zákonodarca v tomto ustanovení použil formuláciu „...sa rozhodlo...“ aj v iných prípadoch než iba v písm. q/ (napr. písm. g/ odvolanie nie je prípustné proti uzneseniu, ktorým sa rozhodlo o svedočnom alebo o nárokoch podľa § 139 ods. 3; písm. i/ sa rozhodlo o návrhu občana na vykonanie opravy alebo doplnenie voličského zoznamu). Na druhej strane ustanovenie § 202 ods. 3 O.s.p. špecifikuje uznesenia, pri ktorých rozlišuje, či sa jedná o pozitívne alebo negatívne rozhodnutie (napr. písm. d/ súd úplne vyhovel návrhu podľa § 138 ods. 1; písm. e/ sa odpustilo zmeškanie lehoty; písm. f/ sa pripustila alebo nepripustila zmena návrhu; písm. j/ sa vyhovie návrhu podľa § 153c ods. 1; písm. o/ sa zamietol návrh na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/).

Vychádzajúc z uvedeného, podľa názoru dovolacieho súdu (zhodne s názorom odvolacieho súdu, prezentovaným v dovolaní napadnutom uznesení, ako i názorom oboch žalobcov, vysloveným v ich vyjadreniach k dovolaniu žalovanej), ustanovenie § 202 ods. 3 písm. q/ O.s.p. vylučuje prípustnosť odvolania tak proti uzneseniu súdu prvého stupňa, ktorým na základe podaného návrhu v zmysle § 141a O.s.p. uloží dotknutým účastníkom povinnosť zložiť preddavok na trovy konania, ako aj proti uzneseniu, ktorým tento návrh zamietne, keďže v oboch prípadoch ide o rozhodnutie o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a O.s.p., hoci s odlišnými dôsledkami pre účastníkov. Pokiaľ by totiž bolo vôľou (úmyslom) zákonodarcu dosiahnuť vylúčenie prípustnosti odvolania v zmysle § 202 ods. 3 písm. q/ O.s.p. proti uzneseniu o zamietnutí návrhu podľa § 141a O.s.p., s pravdepodobnosťou hraničiacou s istotou by znenie ustanovenia § 202 ods. 3 písm. q/ O.s.p. precizoval tak, že odvolanie nie je prípustné proti uzneseniu, ktorým súd vyhovel návrhu podľa § 141a O.s.p.

Pokiaľ sa žalovaná v dovolaní na podporu svojej argumentácie odvoláva na odôvodnenie uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. februára 2013, sp. zn. 7 Cdo 107/2012, dovolací súd poukazuje na to, že ide o právny názor iného senátu najvyššieho súdu, vyslovený v obdobnej právnej veci, s ktorým sa však v preskúmvanej veci dovolací súd nestotožňuje a nie je ním viazaný.

Ak odvolateľka namieta, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), treba uviesť, že nesprávne právne posúdenie veci je prípustným dovolacím

dôvodom (ktorý možno uplatniť vtedy, ak je dovolanie prípustné), samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladá. Dovolanie je v ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku upravené ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý nemožno podať proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu; pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky prípustnosti dovolania, nemožno napadnuté rozhodnutie podrobiť vecnému preskúmvaniu, a preto ani zohľadniť prípadné vecné nesprávnosti rozhodnutia.

Keďže v danom prípade dovolanie nie je podľa § 239 O.s.p. prípustné, nebola preukázaná existencia odvolateľkou namietanej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. a neboli zistené (ani tvrdené) iné vady uvedené v § 237 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovanej podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol.

V danom prípade procesne úspešným žalobcom 1/ a 2/ vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanej, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd im však nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, pretože trovy žalobcov 1/ a 2/, ktoré vznikli v súvislosti s vyjadreniami ich zástupcov k dovolaniu, nepovažoval, vzhľadom na neprípustnosť dovolania, za potrebné na účelné bránenie práva.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.